

Bewust duurzaam

Sociale, ecologische en economische waarden

‘Bij het zoeken naar duurzame oplossingen voor concrete noden kun jij je oriënteren op drie soorten waarden: sociale, ecologische en economische waarden, ofwel: *people, planet* en *profit*.

Sociale waarden (bijv. gelijke kansen, veiligheid, participatie) drukken uit dat jij je bekommert om de noden van mensen. Je zoekt naar oplossingen die sociaal verantwoord zijn, dat wil zeggen: oplossingen die voor mensen duurzame kwaliteit van leven inhouden. Als jij je bijvoorbeeld in het bijzonder betrokken voelt bij de miljarden mensen die lijden aan een chronisch tekort aan essentiële voedingsstoffen, dan is voedselzekerheid een belangrijke waarde. Want als deze waarde is gerealiseerd, zullen alle mensen toegang hebben tot voldoende, veilig en voedzaam voedsel en kunnen ze actief en gezond leven. Jij kunt je vervolgens afvragen in hoeverre het bedrijf waarvoor jij werkt mogelijkheden heeft om met expertise, producten en investeringen aan de realisering van deze sociale waarde een bijdrage te leveren, en in hoeverre jij mogelijkheden hebt om dit te stimuleren.

Ecologische waarden (bijv. dierenwelzijn, rust, natuurbescherming) drukken uit dat je verantwoordelijkheid wilt nemen voor de noden van niet-menselijke levende wezens en hun leefomgeving. Je kijkt uit naar oplossingen die ecologisch verantwoord zijn, dat wil zeggen: oplossingen die voor natuur en milieu duurzame kwaliteit van leven inhouden. Als jij je bijvoorbeeld zorgen maakt over het uitsterven van dier- en plantensoorten, dan is biodiversiteit een essentiële waarde. Want als deze waarde is gerealiseerd, zal er sprake zijn van voldoende verscheidenheid aan levensvormen in ecosystemen, een noodzakelijke voorwaarde voor het leven op aarde. Jij kunt je vervolgens afvragen in hoeverre het bedrijf waarvoor jij werkt mogelijkheden heeft om de negatieve impact van haar activiteiten op de biodiversiteit terug te dringen, en in hoeverre jij mogelijkheden hebt om dit te bevorderen.

Tenslotte kun jij je oriënteren op economische waarden (bijv. efficiënt, effectief, hergebruik). Deze waarden hebben een andere status dan de twee eerder genoemde waarden. Economische waarden hebben immers betrekking op de wijze van produceren, distribueren en consumeren van goederen en diensten. Dit economisch proces is in onze samenleving voor een belangrijk deel een zaak van zelfstandige ondernemingen, die hun goederen en diensten op allerlei markten in ruil voor geld aan andere ondernemingen of particulieren te koop aanbieden. De economische waarden, die aan dit proces richting geven, hebben een meer extrinsiek karakter, terwijl de sociale en ecologische waarden een meer een intrinsiek karakter hebben. Intrinsieke of doelwaarden zijn waarden die uitdrukking geven aan wat jij een wenselijke wijze van bestaan vindt (bijv. leven in vrede, leven zonder honger). Met extrinsieke of instrumentele waarden geef je echter aan wat jij wenselijke middelen vindt om doelwaarden te kunnen bereiken.

Een voorbeeld van een economische waarde met een extrinsiek karakter is winst. Het maken van financiële winst wordt door velen gezien als het centrale doel van een onderneming. Niet te ontkennen valt dat een onderneming niet duurzaam kan voortbestaan, als ze meer geld uitgeeft dan dat er binnenkomt. Ze zal op de lange termijn quitte moeten spelen. Het maken van winst is enkel nodig om een financiële reserve te hebben waarmee tegenvallers kunnen worden opgevangen en nieuwe investeringen kunnen worden gedaan. Winst maken is dus voor een onderneming niet meer dan een middel om op een later moment te kunnen inspelen op nieuwe omstandigheden. De verleiding is echter om winst tot doel in zichzelf te maken. Vergeten wordt dan dat het realiseren van sociale en ecologische waarden het eigenlijke doel van een onderneming is.

Het is tamelijk gangbaar om het streven naar duurzaamheid voor te stellen als het tot stand brengen van een evenwicht tussen *people*, *planet* en *profit*. Aan deze zogeheten 3P-benadering ligt de veronderstelling ten grondslag dat sociale, ecologische en economische waarden met elkaar zijn te verzoenen. Dit blijkt toch niet zo eenvoudig te zijn als gedacht. Er zijn weliswaar genoeg voorbeelden die laten zien, dat het nastreven van economische waarden niet strijdig hoeft te zijn met het nastreven sociale en/of ecologische doelen. Maar er zijn ook genoeg voorbeelden die aantonen dat het nastreven van economische waarden ten koste gaat van sociale en ecologische waarden.’

Bron:

Gerard van Eck, Ook van binnen duurzaam (2)

Uit: Onderste Boven 2014-1.

Zie voor het hele artikel:

<http://www.duurzamekerk.nl/materiaal/nieuwsarchief/105-ook-van-binnen-duurzaam-2>

Duurzame waarden

‘Bij lang-bestaande Westerse gemeenschappen heb ik [Martine Vonk] onderzocht hoe ideeën over welzijn leiden tot een duurzame leefstijl, namelijk bij de Amish, Hutterieten, Franciscanen en Benedictijnen. Gemeenschappen waarin de tijd stil lijkt te staan. Maar niets is minder waar. Deze religieuze gemeenschappen hebben zich wel degelijk ontwikkeld, maar binnen duidelijke kaders zodat zij hun waarden en kwaliteit van leven in stand konden en kunnen houden. Een belangrijke vraag in het onderzoek is wat wij als Westerse samenleving van deze gemeenschappen kunnen leren.

Behalve in het geloof wordt in deze gemeenschappen kwaliteit van leven vooral gevonden in waarden als stabiliteit, matiging, bescheidenheid, het ritme van het leven, en reflectie. De dagorde in het klooster of de *Hutterite-colony* biedt een kader voor reflectie en een manier om een gewenste manier van leven vol te houden. De Benedictijnse gelofte van stabiliteit is niet alleen een *commitment* aan de Orde, maar ook aan een bepaalde plaats. De gelofte stimuleert duurzaam gebruik van gebouwen en gronden, zodat deze ook voor de volgende generaties beschikbaar blijven. Daarbij wordt gezocht naar een goede balans tussen economie en ecologie. Bij de Trappisten in het Limburgse Echt resulteerde dat in het *Livar*-concept: het fokken van scharrelvarkens, gevoed met biologisch graan van de kloostergronden. Vertaald naar de bredere samenleving kan zo'n *commitment* mensen stimuleren zich te verbinden aan een bepaalde plek of land, en goed na te denken hoe dat op de lange termijn vruchtbaar kan voortbestaan.

De onderzochte gemeenschappen hebben hun waarden helder benoemd, ze nemen ze serieus en koppelen er gedragskeuzes aan. Dit vraagt voortdurende reflectie en zo nodig een bijstelling van keuzes. De focus is echter altijd behoud van kwaliteit van leven op lange termijn. Om die reden hebben de Amish bijvoorbeeld het bezit van auto's afgewezen. Ze zien wel de voordelen van auto's en maken ook gebruik van taxi's en openbaar vervoer, maar zien ook dat het bezit van auto's kan leiden tot individualisme, jaloezie en een verwijdering van de lokale gemeenschap. Dit soort weloverwogen keuzes kan ons een spiegel voorhouden en prikkelen tot reflectie. Wat vinden we echt belangrijk in het leven? Waar kunnen we grenzen stellen om wat belangrijk is te kunnen behouden?

Reflectie vraagt tijd. De kloosters hebben die verankerd in hun dagritme, met een afwisseling van werk, gebed en bezinning. De Amish kennen bijeenkomsten voorafgaand aan het avondmaal, waarbij ze hun waarden en keuzes herbenoemen. Binnen onze 24-uurs economie, die steeds meer druk legt op mensen, is het belangrijk te zoeken naar een goede balans tussen werk en ontspanning en reflectie. Daar zijn keuzes en een goede organisatie voor nodig. De leefgemeenschap speelt een belangrijke rol bij het blijven benoemen van waarden en die ook te realiseren. Dat is een uitdaging voor ons, omdat sociale contexten en gemeenschappen aan erosie onderhevig zijn. Wij willen onze persoonlijke vrijheid en autonomie niet snel opgeven en zijn terughoudend geworden in het aangaan van lange-termijn verplichtingen.

Bron: Martine Vonk, in *Doopsgezind NL*, 2012-7/8, blz. 22. Foto: © Gert-Jan van der Tuuk

Duurzaam confereren

Conferentiecentrum Mennorode in Elspeek staat landelijk model voor duurzaamheid en innovatie. Vol trots voert het het Europees Ecolabel.

Eigenbrood [directeur van Mennorode] vertelt bevolgen over het nieuwe keurmerk [Europees Ecolabel] en somt een aantal punten op welke aantoonbaar bewezen en uitgevoerd moeten worden om het label te verkrijgen. 'Zo wordt het aantal kubieke meters gasuitstoot en de hoeveelheid elektriciteit gemeten. En, niet onbelangrijk, de inkoop van voedsel en drank wordt nagegaan. Ook onze leveranciers zijn gecertificeerd.'

Het verkrijgen van het Europees Ecolabel vraagt niet alleen om duurzaamheid in algemene zin, maar ook naar de sociaal-menselijke kant van het verhaal. 'Het is mijn taak en plicht om verantwoord te ondernemen', aldus Eigenbrood. 'Onze medewerkers, afdelingshoofden en managers dragen duurzaamheid een warm hart toe. Door middel van praktijklessen worden de medewerkers geschoold in wat duurzaamheid en sociale innovatie betekenen. Dit laatste houdt onder meer in dat Mennorode zijn deuren openzet voor mensen van verschillende geloofsrichtingen: islamieten, hindoestanen, christenen. Vriendelijk en gastvrij zijn is de norm.

Uitleg geven aan de gasten over onze duurzame projecten is een belangrijke voorwaarde voor het verkrijgen van het Europees Ecolabel. Maar ook bijvoorbeeld het werken met duurzaam hout. Of met bepaalde producten die gebruikt worden bij het bereiden van het voedsel. Het is onze missie de gasten bewust te maken van ons ecosysteem.'

Verandering in denken en doen zorgt voor duurzaam besef. Bijvoorbeeld in het werken met lokale bouwondernemers die gecertificeerd zijn. Of het gebruik van verven op waterbasis, dus zonder zink of lood. En vanzelfsprekend het scheiden van plastic, papier en andere schadelijke afvalstoffen. Het is ons streven om binnen enkele jaren de norm van 100% CO2-neutrale bedrijfsvoering te halen. Dat lijkt een utopie, maar dat is het niet. We blijven wel degelijk realistisch met onze doelstellingen. Een kleine of grote aanpassing maakt net het verschil. Zo stoot ons huidige personenbusje te veel schadelijke stoffen uit. Op termijn schaffen we een elektrische bus aan en zetten we op het terrein elektrische oplaadpunten.

Bron:

Hans Fronczek, in *Doopsgezind NL*, 2012-7/8, blz. 23

Gespreksvragen bij 'Bewust duurzaam'

- *Voor de gespreksleider:*
Leg de begrippen *people*, *planet* en *profit* uit aan de hand van het voorgaande artikel *Sociale, ecologische en economische waarden*
- *People*, *planet* en *profit* spelen ook een rol in de ondernemingen waaraan *Doopsgezind NL* heeft besteed.
Lees bovenstaande fragmenten uit interviews die zijn geplaatst in *Doopsgezind NL* (2012- 7/8, blz. 22,23)

Welke van de drie genoemde waarden (*people*, *planet*, *profit*) hebben een rol gespeeld bij de ondernemingen in deze artikelen?

- Noem één of meerdere voorbeelden van sociale, ecologische en economische noden waardoor jijzelf in het bijzonder geraakt bent.
- Geef na waarom juist dit voorbeeld je betrokkenheid vergroot.
- In hoeverre heb je deze betrokkenheid omgezet in praktisch handelen?

